

Quicksan Wet natuurbescherming

Grasland omvormen naar zonnepark te Heerhugowaard



Op weg naar 100% natuurinclusief ➤

Opdrachtgever:

IX Zonnig BV
Schipholweg 103-105
2316 xc Leiden

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	201495
Datum:	8-6-2023
Projectleider:	M. Elshof
Opgesteld:	M. Oomen & M. Enthoven
Gecontroleerd:	M. Leenen
Status:	Definitief
Versie:	3

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding.....	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Bescherming van soorten	9
3.3	Bescherming van gebieden.....	9
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	10
3.5	Natuurnetwerk Nederland	11
4	Methode.....	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Bureauonderzoek	12
4.3	Terreinbezoek.....	12
5	Beschermde soorten	13
5.1	Planten.....	13
5.2	Zoogdieren.....	13
5.2.1	Vleermuizen	13
5.2.2	Overige zoogdieren	15
5.3	Reptielen.....	18
5.4	Amfibieën	18
5.5	Vissen.....	19
5.6	Ongewervelden	20
6	Conclusie	21
6.1	Beschermde soorten.....	21
6.2	Bescherming gebieden	21
6.3	Bescherming houtopstanden	22
6.4	Natuurnetwerk Nederland	22
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	22
6.6	Geldigheid rapportage.....	22
7	Literatuur	23
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	24

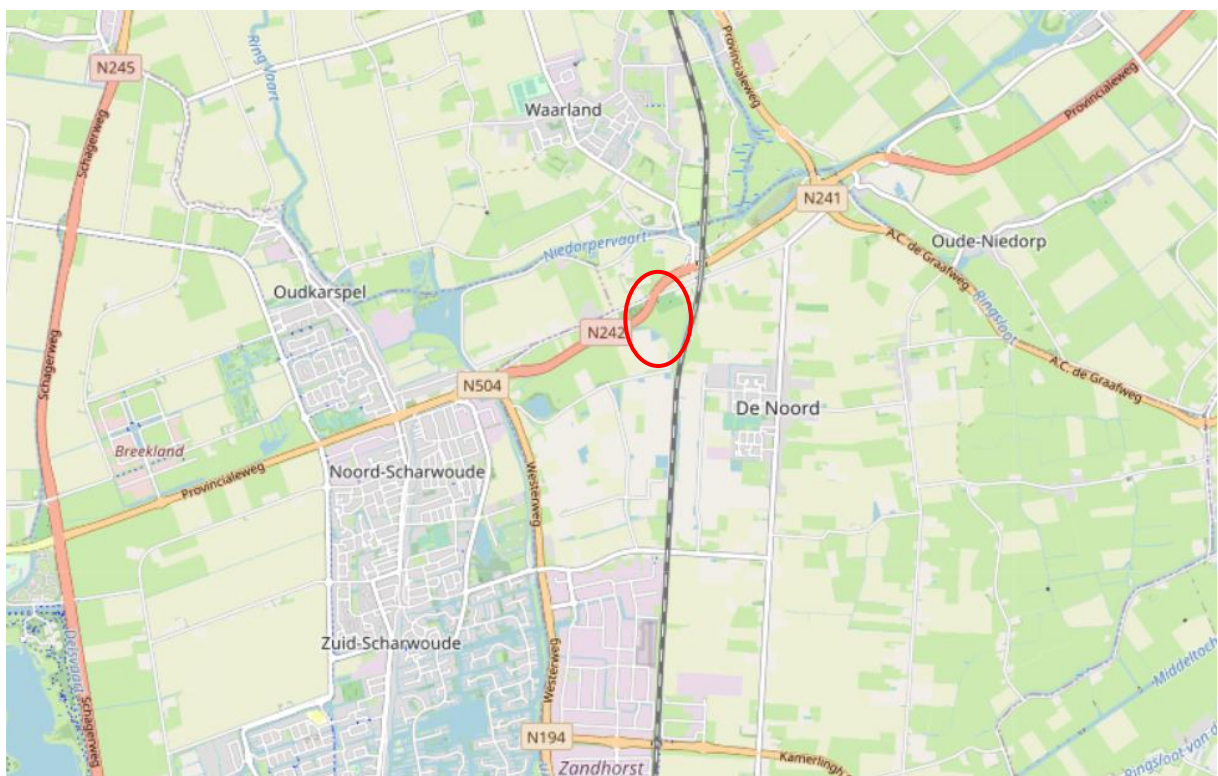
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het voornemen is een zonnepanelenveld (verder aangeduid als 'zonneveld') te creëren op een agrarische gronden. Hierdoor zullen deze percelen veranderen in functie. Het plangebied ligt langs de Provincialeweg N242 te Heerhugowaard (Afbeelding 1).

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.



Afbeelding 1. Ligging van het plangebied. Bron: Esri 2021.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt langs de Provincialeweg te Heerhugowaard in de provincie Noord-Holland (afbeelding 1). Het plangebied betreft een grasland dat begraasd wordt door schapen. In de noordelijke punt staan enkele bomen op een dijkje in een rij. Rondom het plangebied liggen watergangen, binnen het plangebied zijn geen plassen of poelen aanwezig. Binnen het plangebied is geen verlichting, maar wordt wel verlicht door de straatlantarens van de Provincialeweg en de kassen. In de directe omgeving is een fruitbomenveld, treinrails, landbouw en recreatiegebied. Zie voor een sfeerimpressie Afbeelding 2 en Afbeelding 3.



Afbeelding 2. Impressie van het plangebied. Opname: 4-5-2021.



Afbeelding 3. Impressie van het plangebied. Opname 4-5-2021.



Afbeelding 4. Impressie plangebied. Opname 5-6-2023. Links de te rooien es en rechts de te verbreden/wijzigen brug.



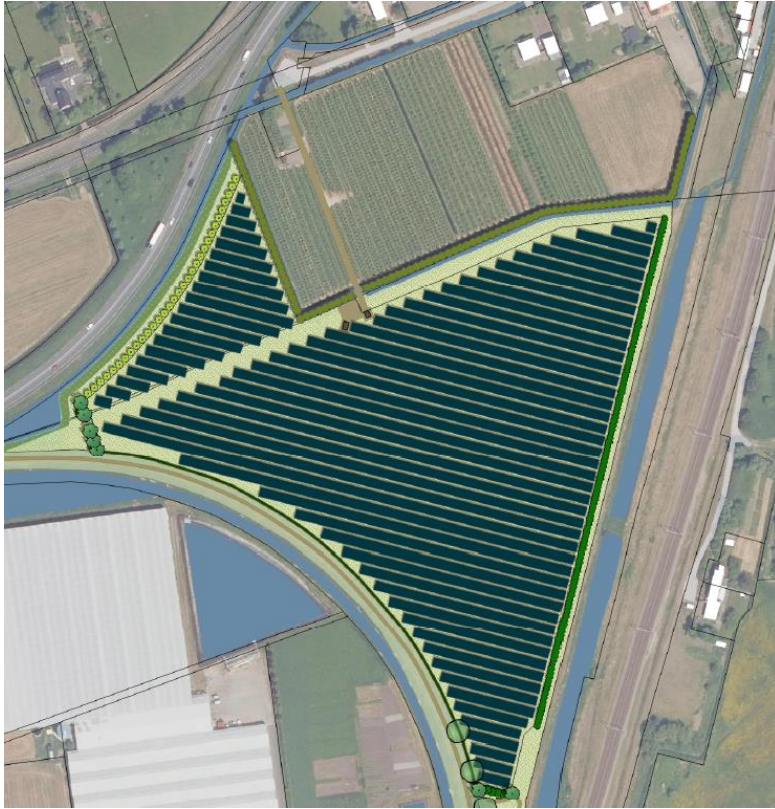
Afbeelding 5. Impressie plangebied. Opname 5-6-2023. Links de te doorkruisen haag vanaf zijde fruitboomgaard en rechts vanaf de andere zijde.

Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens om een zonneveld te creëren op agrarische gronden. Zie voor de exacte plangebied grenzen Afbeelding 6. De watergangen rondom het plangebied blijven behouden, mogelijk dat er natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd. In deze fase van de planvorming is een concept ontwerp van het zonneveld bekend (Afbeelding 7). Hierop is onder andere weergegeven dat de aanrijdroute gerealiseerd wordt vanuit de Laanderweg over een bestaand verhard pad met brug (afbeelding 4) door de tussenliggende fruitboomgaard. Om het verkeer goed te faciliteren dient het bestaande pad (en brug) te worden verbreed. Bij de entree gaat dit ten koste van een es (afbeelding 4). Voor de fruitboomgaard geldt mogelijk dat een enkele rij fruitbomen moet wijken voor de verbreding van het pad. Langs de rand van de fruitboomgaard is een bomenrij aanwezig waar enkele bomen zullen moeten wijken voor een doorgang (afbeelding 5). De bomen zijn recent nog gesnoeid. De planning is nog onbekend en zal afhangen van de resultaten van deze toetsing.



Afbeelding 6. Plangebied groen gearceerd.



Afbeelding 7. Concept van het ontwerpplan.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de omgeving van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied het Schoorlse Duinen. Het plangebied ligt op ongeveer 9 kilometer afstand van dit Natura 2000-gebied. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en de

afstand tot het Natura 2000-gebied met tussenliggende infrastructuur, bebouwing en water maken echter dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Geadviseerd wordt om een berekening uit te voeren wanneer de inzet van mobiele werktuigen concreet zijn, in verband met de mogelijke invloed op Natura 2000-gebied.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- Alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- Alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- Bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- Houtopstanden op erven of in tuinen;
- Fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- Kweekgoed;
- Uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- Het dunnen van een houtopstand;
- Uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- Het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- Het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- Het vellen van houtopstanden en herbepplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Binnen het plangebied staan op verschillende plaatsen bomen. Rondom de aanrijdroute zullen de bomen die een windscherm vormen rondom de fruitboomgaard deels moeten worden gerooid. Ook rondom de brug zal een boom verwijderd moeten worden vanwege de benodigde verbreding van het bestaande pad. Het gaat om bomen op erven en bomen die deel uit maken van een windscherm om een fruitboomgaard. Om deze redenen vallen de bomen niet onder de noemer 'houtopstanden' en hoeft de kap niet als zodanig te worden vermeld.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit Natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN van de provincie Noord-Holland (bron: provincie Noord-Holland). Het plangebied ligt op ongeveer 380 meter van begrensd NNN-gebied (Afbeelding 8). Provincie Noord-Holland kent geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.



Afbeelding 8. Het plangebied (rode cirkel) ligt buiten NNN-gebied (groen gearceerd). Bron: Provincie Noord-Holland.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) (NDFF, 2021).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van twee veldbezoeken (vanwege wijzigingen aan het plan) is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. De veldbezoeken zijn overdag door M. Oomen en M. Enthoven uitgevoerd, ecologisch adviseurs bij Eelerwoude (zie kader). De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 4 mei 2021 bij 9°C, bewolkt weer en windkracht 3 Bft en op 5 juni 2023 bij 18°C, zonnig weer en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om deskundigenbeoordelingen op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de huidige inrichting en het beheer van het plangebied (schapen begrazing en maaien van grasland) worden beschermde soorten hier ook niet verwacht. Waargenomen soorten betreffen hier uitsluitend soorten van voedselrijke bodem als paardenbloem, berenklauw, paarse dovennetel, madeliefje, akkerhoornbloem en ridderzuring. Op de dijk groeien soorten als brede weegbree, vijfvingerkruid, zachte ooievaarsbek en mossen. Langs de oever staat riet, speenkruid en kruipende boterbloem.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop en beheer van het plangebied (maaien en schapenbegrazing op weiland) niet verwacht en kunnen worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is, in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora, niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats;
- Zomerverblijfplaats;
- Paar- en/of baltsverblijfplaats;
- Winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gebouwen

Binnen het plangebied staan geen gebouwen. Buiten het plangebied aan de Laanderweg staan woningen die wel geschikt zijn als verblijfplaatsen voor gebouw bewonende vleermuizen aanwezig. Er zijn geen werkzaamheden aan de gebouwen.

Bomen

Binnen het plangebied staat een rij bomen met een relatief grootte omvang en hoogte. In deze bomen zitten diverse holtes en spechtgaten die geschikt zijn als potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen. De boomopslag (kleiner dan 30 cm) zijn ongeschikt als verblijfplaatsen en hebben ook geen holtes. De te verwijderen bomen zijn geïnspecteerd en hebben geen holtes en/of kieren en zijn niet geschikt als verblijfplaats.

Foerageergebied en vliegroutes

Door de aanwezige vegetatie en watergangen, is er een hoog insecten aanbod en is het plangebied geschikt als foerageergebied voor vleermuizen (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes). Grenzend aan het plangebied liggen landbouwgronden die ook zeer geschikt zijn als foerageergebied. Daarnaast is ook het recreatiegebied Schoutenbos Meer met veel groen in de vorm van bosschages, weilanden en een plas geschikt.

Naast foerageergebied gebruiken vleermuizen lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen als watergangen en bomenrijen. Degelijke elementen zijn aanwezig binnen het plangebied. De watergang en het dijkje kunnen als een dergelijke functie worden gebruikt. De korte rij bomen vormt geen verbinding van gebied tot gebied en zijn daardoor als vliegroute niet geschikt.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

- **Gebouwen:**

Binnen het plangebied staat geen bebouwing. Hierdoor is nader onderzoek naar potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten niet nodig.

- **Bomen:**

Binnen het plangebied staan bomen met spechtgaten die potentieel geschikt zijn als verblijfplaatsen. Er zijn geen voornemens om de bomen te kappen. De te verwijderen bomen zijn niet geschikt. Ook komt er geen extra verlichting en worden de werkzaamheden overdag uitgevoerd. Hierdoor is er geen negatief effect op potentiële verblijfplaatsen. Ook aan weerszijde van de bomen blijft groen behouden zie concept ontwerp van het zonneveld. Nader onderzoek naar verblijfplaatsen voor boombewonende soorten is niet nodig.

- **Essentieel foerageergebied/essentiële vliegroute afwezig:**

Het plangebied is potentieel geschikt als foerageergebied. Echter, er is geen sprake van essentieel foerageergebied. Doordat in de omgeving alternatief foerageergebied aanwezig is, zoals de aangrenzende landbouwgronden en in de omgeving ook het recreatiegebied Schoutenbos meer. Binnen het plangebied is een potentiële vliegroute aanwezig in de vorm van watergangen. De watergangen blijven behouden en krijgen mogelijk alleen natuurvriendelijke oevers die een positief effect kunnen hebben op een eventuele vliegroute. Daarnaast zal er geen verlichting geplaatst worden. Hierdoor is er geen negatief effect op potentiële vliegroutes.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: haas, konijn, vos, ree, egel, mol, bruine rat en diverse algemene muizen en spitsmuizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Van de beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling zoals wezel, hermelijn, bunzing en boommarter komt alleen de bunzing in de directe omgeving voor. Voor boommarters ontbreekt bos en een grotere boomholte. Kleine marterachtige zijn niet bekend in de omgeving (NDFF), Behalve de bunzing. De bunzing komt voor op kleinschalig/ afwissend landschap en heeft zijn nest in een hol onder de grond, holle boom of onder takkenbossen, waarbij dekking in de vorm van ruigte en struweel belangrijk zijn. Ze jagen op divers soorten zoals konijn, rat, muizen, vogels(eieren), amfibieën en insecten. De bunzing kan goed zwemmen en is graag in een waterrijk gebied met voldoende schuilmogelijkheden. Binnen het plangebied waar de zonnepanelen komen is een open grasland met schapen waar dekking (hoge vegetatie of takkenbossen) ontbreekt, hierdoor zijn verblijfplaatsen uit te sluiten. In de zuidelijk punt van het plangebied waar geen zonnepanelen komen, staat een rij bomen die een zeer matige dekking geven, hier zijn hollen aangetroffen die waarschijnlijk van een

rat zijn. Binnen het plangebied is in de zuidelijk punt tussen de houtopstand op voorhand een potentiële verblijfplaats niet uit te sluiten. De kans dat daar ook echt een bunzing verblijfplaats is, is erg klein omdat op 800 meter in het natuurgebied Boomerwaal een veel geschiktere biotoop aanwezig is. Het plangebied met kort gras is een matig foerageergebied, maar zou eventueel wel als onderdeel van het foerageergebied kunnen worden gebruikt. Sporen of voedselresten zijn niet aangetroffen. Langs de watergang staat riet die dekking kan geven aan de bunzing, waardoor dit een potentiële passeerroute kan zijn, de oever blijft behouden en er zijn geen werkzaamheden in de watergang waardoor een eventuele passeerroute behouden blijft. Het plangebied ligt niet binnen bekend verspreidingsgebied van andere beschermde soorten zoals eekhoorn en das; er ontbreekt bos en er zijn geen burchten aangetroffen in het plangebied of direct aan de rand. Het plangebied en de oever van de naastgelegen watergang zijn ongeschikt als leefgebied voor waterspitsmuis en Noordse woelmuis. Deze soort komt in schoon, niet te voedselrijk watergebied voor zoals rietlanden en moeras. Dit ontbreekt in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Holland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten zoals bunzing komt voor in de omgeving en zijn waarnemingen bekend van de NDFF (2020). Verblijfplaatsen van deze soorten zijn niet op voorhand uit te sluiten. Deze zouden in de zuidelijke punt potentieel kunnen zitten tussen het houtopstand en de hogere ruigte. In het huidig voorontwerp komen daar geen zonnepanelen. Hierdoor is er geen negatief effect op eventuele verblijfplaatsen. Binnen het plangebied waar de zonnepanelen komen is een open (kort) grasland met schapen zonder enige dekking. Dit kan potentieel gebruikt worden door de bunzing als onderdeel van zijn foerageergebied. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied, ten westen van het plangebied liggen vergelijkbare grasland en landbouwgronden. Ook is een veel geschikter biotoop voor de bunzing in het natuurgebied Boomerwaal op 800 meter. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied hierdoor wordt er geen negatief effect verwacht op de bunzing en is nader onderzoek niet nodig.

Het te plaatsen zonnepanelenpark biedt meer variatie in vegetatie hoogtes en ook meer dekking voor de bunzing dan in de huidige situatie. Hierdoor is de verwachting dat het zonnepanelenpark een positief effect heeft op bunzing, omdat de dekking in het gebied toeneemt, het gebied soortenrijker wordt en daardoor ook meer prooidieren aanwezig zijn.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren is niet noodzakelijk.

Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats

die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Ook zijn tijdens het veldbezoek geen horsten/nesten in de aanwezige bomenrij aangetroffen/vastgesteld. Mogelijk dat enkele soorten jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals buizerd en sperwer.

Soorten als de huismus en gierzwaluw maken voor hun nestlocatie doorgaans gebruik van bebouwing waar zij onder het dak broeden via dakgoot, nokpannen of boeiboorden. Door het ontbreken van bebouwing binnen het plangebied zijn nesten uit te sluiten.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als koolmees, pimpelmees, boomkruiper en grote bonte specht.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van landbouw, grasland, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, kauw, zwarte kraai, merel, roodborst, winterkoning, meerkoet, knobbelzwaan, ganzen en diverse eenden. In de oever is een nest vastgesteld van een gans en ook kleine nesten in de bomen.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Soorten als huismus, gierzwaluw, buizerd, sperwer, kerkuil en ransuil vallen onder deze bescherming. In het plangebied zijn geen (potentiële) nestmogelijkheden voor huismus en gierzwaluw aanwezig of horsten aangetroffen. Het plangebied maakt ook geen essentieel onderdeel uit van het foerageergebied van soorten die nabij het plangebied (kunnen) nestelen doordat geschikt alternatief foerageergebied aanwezig is in bijvoorbeeld het naastgelegen recreatiegebied Schoutenbos Meer. Een negatief effect op vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, wordt hiermee uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing is daarom niet noodzakelijk.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Gezien de alternatieve groengebieden, zoals het naastgelegen landbouwgronden en recreatiegebied, is er voldoende alternatief leefgebied aanwezig in de directe omgeving. Het plangebied vormt daardoor geen essentieel leefgebied. Nader onderzoek of een ontheffing is daarom niet van toepassing.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode

van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: Nader onderzoek is niet noodzakelijk voor vogels wel dient er bij de werkzaamheden rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

5.3 Reptielen

Voorkomen en functie

Er zijn geen waarneming bekend van beschermde reptielen zoals ringslang, hazelworm of levendbarende hagedis (Ndff). De bestaande watergangen grenzend aan plangebied zijn te voedselrijk, dan wel vervuild door het afvalwater van de kassen. Binnen het plangebied zijn geen blad/riethopen of composthopen aanwezig, die noodzakelijk zijn voor de eiafzetting van de ringslang. Andere beschermde reptielen levendbarende hagedis en hazelworm komen niet voor in de ruimere omgeving en het plangebied biedt ook geen geschikt leefgebied. Zo maken de soorten gebruik van heidevegetatie of hoge vegetatie en dicht struweel. Dergelijk biotoop is ter plaatse niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor beschermde reptielen als ringslang, levendbarende hagedis en hazelworm, door het ontbreken van bos, dicht struweel of dekking in de vorm van heideterreinen. Ook zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde reptielen in of in de omgeving het plangebied. Hierdoor zijn beschermde reptielen uit te sluiten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor reptielen niet noodzakelijk.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop gebruiken om naar een winterverblijfplaats te trekken. Vooral omdat de aangrenzende watergangen geschikt zijn als voorplantingsbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, zijn niet bekend in de omgeving (NDFF, 2021). Voor deze soorten ontbreekt geschikt biotoop zoals pionier situatie met vergraafbare zandbodems. Snel opwarmende poelen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. De rugstreeppad is een zeer mobiele soort, die makkelijk nieuwe geschikte plekken bewoont.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Holland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander en rugstreeppad kunnen op basis van de aanwezige biotoop (vergraafbare zandbodems) worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten op beschermde amfibieën.

De rugstreeppad betreft een mobiele soort die wordt aangetrokken door open gebieden met goed vergraafbare bodem. In de voortplantingsperiode van de rugstreeppad, welke is van april tot en met juli, wordt aanbevolen alert te zijn op aanwezigheid van de rugstreeppad om vestiging van de soort voor of tijdens de werkzaamheden te voorkomen (Kennisdocument Rugstreeppad, 2017).

Vestiging van de soort kan worden voorkomen door:

- Het voorkomen van ondiepe waterplassen op het bouwterrein waar rugstreeppadden eiersnoeren in kunnen leggen (voortplanten);
- Vergraven terrein niet voor langere tijd open en ongebruikt laten liggen. Rugstreeppadden nemen deze graag in gebruik. Vergraven terrein, of delen ervan, kan tijdens de werkzaamheden worden omheind of afgedekt.

Indien een rugstreeppad wordt aangetroffen (afbeelding 9), neem dan direct contact op met een ecooloog. Indien de soort zich (nog) niet heeft gevestigd, mag de ecooloog als ter zake kundige het dier verplaatsen naar geschikt, alternatief terrein.



Afbeelding 9. Foto rugstreeppad (beeldbank Eelerwoude).

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk. Geadviseerd wordt alert te zijn op de rugstreeppad.

5.5 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied liggen enkele smalle sloten en het grenst aan een brede watergang. Hierin komen algemene vissoorten voor. Beschermde vissen zoals de grote modderkruiper komen niet in de omgeving voor en ook ontbreekt geschikt biotoop bestaande uit schoon water, zeer goed ontwikkelde watergangen met oever- en watervegetatie en verlandingszones.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn uit te sluiten door het ontbreken van geschikt biotoop. Ook zijn er geen beschermde vissen bekend in de directe omgeving van het plangebied. Hierdoor is er geen negatief effect op vissoorten en is nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Voor het realiseren van natuurvriendelijke oevers moet in het kader van de zorgplicht rekening worden gehouden met algemene vissoorten. Dit door onderstaande maatregelen in acht te nemen.

Maatregelen

Om verstoring van vissoorten te voorkomen, wordt aanbevolen de werkzaamheden uit te voeren in voor vissoorten de meest gunstige periode; bij voorkeur in de periode van 15 juli tot 1 november waarbij september en oktober de voorkeur hebben. Dit is buiten het voortplantingsseizoen en de winterrust van vissensoorten. Bij de uitvoering moet één kant op worden gewerkt, zodat vissen de gelegenheid hebben te vluchten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk. Voor de werkzaamheden in de watergangen wordt in het kader van de zorgplicht aanbevolen maatregelen te nemen met betrekking tot vissen.

5.6 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoren niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt biotoop dat onder andere bestaat uit heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. De vegetatie die aanwezig is bestaat veelal uit aanplant. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (NDFF, 2021).

Effecten en ontheffing

In het plangebied is geen geschikt biotoop voor beschermde ongewervelden aanwezig. Hierdoor is er geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

6.1.3 Rekening houden met vissen

Voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers en wijzigingen aan de brug moet in het kader van de zorgplicht rekening worden gehouden met algemene vissoorten. Dit door de maatregelen in Paragraaf 5.5 in acht te nemen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de omgeving van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen. Het plangebied ligt op ongeveer 9 kilometer afstand van dit Natura 2000-gebied. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en de afstand tot het Natura 2000-gebied met tussenliggende infrastructuur, bebouwing en water maken echter dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening met de AERIUS-Calculator is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Geadviseerd wordt om een berekening uit te voeren wanneer de inzet van mobiele werktuigen concreet zijn, in verband met de mogelijke invloed op Natura 2000-gebied.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.3 Bescherming houtopstanden

Binnen het plangebied staan op verschillende plaatsen bomen. Rondom de aanrijdroute zullen de bomen die een windscherm vormen rondom de fruitboomgaard deels moeten worden gerooid. Ook rondom de brug zal een boom verwijderd moeten worden vanwege de benodigde verbreding van het bestaande pad. Het gaat om bomen op erven en bomen die deel uit maken van een windscherm om een fruitboomgaard. Om deze redenen vallen de bomen niet onder de noemer 'houtopstanden' en hoeft de kap niet als zodanig te worden vermeld.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN van de provincie Noord-Holland (bron: provincie Noord-Holland). Het plangebied ligt op ongeveer 370 meter van begrensd NNN-gebied. Provincie Noord-Holland kent geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 0. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7 Literatuur

- NDFF. (2021). *Nationale Database Flora en Fauna*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>
- Provincie Noord-Holland. (2021). *Webkaart provincie Noord-Holland*. Opgehaald van webkaart.provincie-noord-holland.nl: <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=nbp>

Soortinformatie en overige websites:

- www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.



Op weg naar 100% natuurinclusief ♦

www.eelerwoude.nl



Op weg naar 100% natuurinclusief ♦

www.eelerwoude.nl